

Ing. Zdeněk Nekula

ministr zemědělství

V Praze dne 10 -08- 2022
Čj. MZE-42757/2022-11181

Vážený pane Zamouřile,

dne 8. července 2022 jste se na mne obrátil jménem zapsaného spolku Klimatická žaloba ČR s žádostí o sdělení, která konkrétní dodatečná mitigační opatření plánuje Ministerstvo zemědělství přijmout v návaznosti na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. června 2022, č. j. 14 A 101/2021-248.

V první řadě mi dovoluji uvést, že nemohu souhlasit se závěrem Městského soudu v Praze, že by Ministerstvo zemědělství údajnou nedostatečnou aktivitou na poli mitigace zasahovalo do práv žalobců, neboť mnou řízený resort se snaží řádně plnit všechny jednotlivé uložené povinnosti a ve svých plánech a opatřeních se na tuto otázku důsledně zaměřuje. Soud přijal tento závěr přesto, že Vámi podaná žaloba v oblasti mitigace nesměřovala proti Ministerstvu zemědělství, což jsem vnímal s ohledem na působnost ostatních dotčených resortů jako logický záměr. Z výše uvedených důvodů proto byla podána proti uvedenému rozsudku kasační stížnost též ze strany mnou řízeného resortu.

Ačkoliv Ministerstvo zemědělství s ohledem na svou působnost není hlavním gestorem Politiky ochrany klimatu, Vnitrostátního plánu ČR pro oblast energetiky a klimatu ani jiného obdobného strategického materiálu zaměřeného primárně na mitigaci změny klimatu, tak dlouhodobě spolupracuje s jejich gestory na přípravě, vyhodnocování a aktualizaci těchto dokumentů. Ministerstvo zejména spolupracuje na monitoringu emisí skleníkových plynů, podporuje výzkum zaměřený na monitoring a snižování emisí těchto látek a na adaptaci zemědělství a lesnictví na negativní dopady změny klimatu. V rámci Společné zemědělské politiky podporuje zavádění mitigačních i adaptačních opatření v zemědělství a lesnictví.

Ministerstvo zemědělství taktéž připravuje Strategický plán pro společnou zemědělskou politiku, který určuje priority v oblasti poskytování evropských dotací na období 2023–2027. Do diskuse byly zapojeny nevládní organizace, akademická sféra, zástupci Evropského parlamentu, Evropské komise, Parlamentu ČR a další subjekty. Bylo uspořádáno celkem 29 tematických pracovních skupin a technických jednání a proběhlo 12 kol vypořádání připomínek obdržených od zúčastněných subjektů. Současný návrh Strategického plánu, který je konzultován s Evropskou komisí a má být schválen do konce roku 2022, obsahuje zvýšenou ambici s ohledem na životní prostředí a klima prostřednictvím opatření včetně vykazování konkrétních výsledkových indikátorů. Strategický plán je konzultován s Generálním ředitelstvím Evropské komise pro oblast klimatu (DG CLIMA), přičemž všechny jeho požadavky jsou zahrnuty a plněny.

V oblasti vodního hospodářství byly pořízeny národní plány povodí pro období 2021 až 2027 (schváleny vládou – usnesení č. 31 ze dne 19. 1. 2022), které obsahují opatření mající mitigační i adaptační efekt vůči klimatické změně. Řadí se mezi ně následující opatření s celostátní působností (typu C):

- CZE30601001 „Umělá infiltrace“,
- CZE30800005 „Snížení znečištění ze zemědělství a ochrana vodního prostředí“,
- CZE30805002 „Přechod do režimu ekologického zemědělství“,
- CZE31200003 „Obnova přirozených koryt vodních toků“ a
- CZE31700001 „Opatření k prevenci a zmírnění dopadů sucha a nedostatku vody“.

Mimo výše uvedená opatření jde o opatření s lokální působností (typu A a B) z plánů dílčích povodí, která jsou zařazena pod klíčový typ opatření 24 (tj. přizpůsobení se změně klimatu), kdy opět řada z těchto opatření má i mitigační efekt vůči klimatické změně (např. opatření MOV31500001 „Podpora retenční a infiltrační schopnosti půd, omezení povrchového odtoku a jeho přeměna na podzemní, redukce nevhodně odvodněných pozemků“ nebo BER31501011 „Rušení plošných odvodnění lesů v CHKO Český les“).

Pokud jde o lesní hospodářství, je třeba zdůraznit, že trvale udržitelné obhospodařování lesů (dále jen „TUH“) je základním principem všech aktivit Ministerstva zemědělství na úseku lesního hospodářství. Je postaveno na vyrovnaném naplňování tří základních pilířů TUH: environmentálního, ekonomického a sociálního. Dlouhodobým cílem je zajistit a trvale vytvářet podmínky pro vznik a existenci odolných lesů, které v maximální míře budou naplňovat všechny funkce lesa. Z pohledu mitigačních opatření v souvislosti se změnou klimatu je to především zajištění hydrických a klimatických funkcí a současně též vytváření podmínek a předpokladů pro změnu lesnického hospodaření směrem k co největšímu využívání tvořivých sil přírody, tedy zejména k využití přirozené obnovy lesa, a k vytváření smíšených,

bohatě strukturovaných lesů, odpovídajících stanovištním podmínkám a ekologické valenci lesních dřevin.

Mitigační opatření v lesích spočívají především v zajištění podmínek pro plnění všech tří základních funkcí – hydrických, klimatických a ukládání uhlíku v lesní biomase a sekvestraci uhlíku v lesní půdě. Prakticky nejvíce ekonomicky efektivní možnosti ukládání uhlíku jako mitigačního opatření v lesnictví jsou zalesňování, udržitelné obhospodařování lesů a snížení odlesňování. Ministerstvo zemědělství při svých aktivitách akcentuje technicky a ekonomicky reálná adaptační a mitigační opatření na změnu klimatu v lesích a lesním hospodářství. Konkrétně se jedná o následující aktivity:

1. cíle adaptace a mitigace lesů jsou obsaženy ve vládou schválené Koncepci státní lesnické politiky do roku 2035;
2. pro horizont nejbližších 5 let byla připravena sada opatření a podpor v rámci Národního plánu obnovy (komponenta 2.6);
3. podpora hydrických funkcí lesa je na úrovni ministerstva realizována finanční podporou retenčních schopností lesa;
4. v souladu a v návaznosti na přijaté strategické a koncepční dokumenty v posledních letech došlo k úpravě podmínek dotačních programů tak, aby primárně podporovaly právě adaptaci lesů na klimatickou změnu:
 - úprava pravidel příspěvků na hospodaření v lesích, poskytovaných podle nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, ve znění pozdějších předpisů. Jedná se zejména o intenzivnější podporu melioračních a zpevňujících dřevin, podporu přirozené obnovy lesa a změny druhové skladby lesů na lesy smíšené, podporu výchovy porostů, nová podpora stahování klesu za podmínky jeho ponechání k zetlení v lesním porostu atd.;
 - zřízení nového příspěvku na podporu adaptace lesních ekosystémů (zaveden po podání klimatické žaloby). Tento příspěvek cílí přímo na podporu bohatších struktur při obnově lesních porostů i na ponechání některých stromů po těžbě k zetlení; příspěvek bude v příštích letech dále rozvíjen, aktuálně je připravována úprava podmínek pro příští rok, kdy je cílem rozšíření podpory adaptačních opatření i ve vztahu k vlastníkům lesů malých výměr;
 - problematika změny klimatu je promítnuta i do návrhu lesnických opatření Společné zemědělské politiky 2023-2027: u podpory investic do lesních cest bude kladen větší důraz na omezení soustředěného odtoku vody z lesní cestní sítě, je zaváděna nová plošná platba na ponechání tzv. habitatových stromů na doživotí, aby sloužily jako mikrostanoviště pro rozvoj biodiverzity především bezobratlých apod.;

- vyhláška č. 298/2018 Sb., o zpracování oblastních plánů rozvoje lesů a o vymezení hospodářských souborů, účinná od 1. 1. 2019, mj. nově definuje doporučenou dřevinnou skladbu, do lesnické praxe zavedla proces obnovy lesa pomocí přípravných dřevin a zvýšila minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu;
- vyhláška č. 456/2021 Sb., o podrobnostech přenosu reprodukčního materiálu lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnostech o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa, ve znění pozdějších předpisů účinná od 1. 1. 2022, která na základě nových vědeckých poznatků upravuje pravidla přenosu reprodukčního materiálu lesních dřevin – zejména zásadně upravuje posuzování obnoveného pozemku ve prospěch maximálního využití potenciálu přirozené obnovy lesa, včetně podmínek pro vytváření lesa nízkého;
- dne 1. 1. 2023 nabude účinnosti vyhláška č. 186/2022 Sb. (vyjma části druhé, která nabyla účinnosti již 1. 7. 2022), kterou se mění vyhláška č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování, a vyhláška č. 456/2021 Sb., o podrobnostech přenosu reprodukčního materiálu lesních dřevin, o evidenci o původu reprodukčního materiálu a podrobnostech o obnově lesních porostů a o zalesňování pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa. Ta nově přináší nástroj lesního hospodářského plánování pro lesy bez časové hospodářské úpravy (zjednodušeně označované jako lesy výběrné nebo nepasečné), maximálně využívající tvořivých sil přírody bez využívání holosečného hospodářského způsobu.

Lze konstatovat, že v České republice setrvale narůstá výměra lesů, a to jak záměrným zalesňováním nelesních půd, tak spontánní tvorbou lesa na nelesních půdách, kdy např. za rok 2020 činil nárůst výměry lesních pozemků 1.659 ha. Naopak, pokud jde o odlesňování, to je v podmínkách České republiky podřízeno především realizaci významných staveb veřejného zájmu (např. dálnice, železniční koridory) pořizovaných k uspokojování důležitých veřejných potřeb.

Mitigace změny klimatu je aktivně podporována též v potravinářství. Příkladem může být postup vedoucí ke snižování vzniku potravinového odpadu prostřednictvím zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, tedy povinné darování bezpečných potravin charitativním organizacím. Od roku 2018 je stanovena uvedená povinnost obchodníkům s prodejní plochou větší než 400 m². Konkrétně se jedná o povinnost, aby potraviny nesplňující určitá ustanovení potravinového práva, ale stále bezpečné, poskytli tito obchodníci bezplatně neziskové organizaci, která potraviny shromažďuje, skladuje a přiděluje

je humanitárním nebo charitativním organizacím, jenž poskytují potravinovou pomoc klientům sociálních služeb. Potraviny určené klientům sociálních služeb musí být následně uváděny na trh pouze bezplatně. Díky této povinnosti výrazně stouplo množství potravin, které se nestaly potravinovým odpadem a nadto posloužily též jiné dobré věci. Hlavními odběrateli jsou zejména potravinové banky, které Ministerstvo zemědělství podporuje prostřednictvím dotačního programu 18. „Podpora činnosti potravinových bank a dalších subjektů s humanitárním zaměřením“. Objem potravin, které se díky výše uvedenému opatření nestaly potravinovým odpadem (a nemusely tak být substituovány za cenu zvýšení uhlíkové stopy), se každoročně zvyšuje. V roce 2020 dosáhly darované potraviny objemu 6 300 tun.

Mitigaci změny klimatu též přispívají opatření realizovaná v rámci Společné organizace trhu s vínem v programu „Restrukturalizace a přeměna vinic“, v jehož rámci jsou podporovány techniky zlepšující obhospodařování vinic a zvyšování hustoty výsadby, což zvyšuje podíl CO₂ vázaného do biomasy.

Mnou řízený resort se samozřejmě bude podílet i na dalších strategiích tak, jak budou věcně příslušnými resorty navrhovány, a to bez ohledu na výsledek podaných kasačních stížností. Uvítám též konstruktivní podněty ze strany odborné veřejnosti.

Pokud jde o Vámi navrhovanou osobní schůzku, obraťte se prosím na sekretariát pana náměstka Patrika Mlynáře (Ing. P. Vašíčková, e-mail: pavlina.vasickova@mze.cz, či M. Bakusová, e-mail: marie.bakusova@mze.cz) za účelem nalezení vhodného termínu jednání.

S pozdravem

